

Vnitřní poznání Pána

Svatý Ignác byl z hloubi duše přesvědčený o tom, že Bůh je dobrý a přeje nám a že nám i stvořené věci pomáhají k dobrému, umíme-li je správně používat. Ve svém mystickém vidění u řeky Cardoner nahlédl do božských tajemství vepsaných do struktury bytí, a přece nezískal dojem, že by jeden vhled stačil. Věděl, jak důležité je hledat a nacházet Boží cesty, a tak se nakonec intelektuální zvědavost a chápání světa jako místa Božího zjevování staly pro jezuitu typickými. Proto také mohla 35. generální kongregace řádu potvrdit, že „intelektuální apoštolát patří již od založení Tovaryšstva mezi jeho určující rysy“ a že i dnes zůstává jednou ze zásadních oblastí jeho působení.

Už první jezuité v sobě prožívali touhu moderního člověka po vědění a v poznání neviděli protivníka zbožnosti, ale cenný nástroj na cestě k Bohu, pokud ovšem není otupený nepravdou nebo falešnými vedlejšími motivy. Ignác říká v Duchovních cvičeních: „... vyprosit si vnitřní poznání Pána, který se pro mne stal člověkem, abych ho více miloval a následoval.“ Nemohu milovat ani následovat, koho neznám. Pravdivé poznání pak probouzí obdiv k Tvůrci všehomíra a povzbuzuje k pokorné službě.

František Hylmar, S.J.

Když Bůh vyučuje životu

Když svatý Ignác popisoval prvním jezuitům, co a jak prožíval během svého obrácení, mluvil o sobě ve třetí osobě, jako o poutníku. Shrnul to do následující věty: „Bůh s ním zacházel jako učitel ve škole s dítětem, když ho učí.“ Tato jeho zkušenost může i dnes mnoho napovědět o tom, co to obnáší, být Kristovými učeníky.

Proč Ignác používá toto přirovnání? Možná se v jeho slovech ozývá fakt, že teprve jako třicetiletý začal chodit do školy, aby v jedné lavici spolu s malými chlapci vstřebával latinskou gramatiku – předpoklad ke studiu na univerzitě. Za jeho slovy ale stojí spíše skutečnost, která probleskuje už Starým zákonem, naplno je zřejmá v evangeliích a Ignác ji prožil jako pravdivou na vlastní kůži: Bůh chce být učitelem života každého člověka.

Autoři evangelií vypravují o Ježíšovi jako o putujícím mistru, učiteli, který vykládá tóru, uvádí ji do svého života a shromažďuje kolem sebe skupinu následovníků a žáků – učedníků. Ovšem všimněme si, že Ježíš není učitelem v tom smyslu, jak to máme zafixováno z naší zkušenosti, totiž že je to dospělý, který učí nedospělé děti. Ježíš naopak vystupuje jako muž, který vyučuje druhé muže, dospělý dospělý, ty, kteří sami vyhledali jeho přítomnost a sami se roz-

hodli vydat za ním, přestože cesta, kterou sám kráčí, je náročná.

Bůh učí skrze prostředníky

Ve Starém zákoně můžeme zahlédnout něco podobného jako v evangeliích. Mnoho postav v něm vystupuje také v roli učitele, který tlumočí Boží zákon vyvolenému národu, učí Božím cestám. Na prvním místě je to Mojžíš, jehož úkol Hospodin na jednom místě popisuje slovy: „Budeš jim vysvětlovat nařízení a řády a učit je znát cestu, po které mají chodit, i skutky, které mají činit“ (Ex 18,20). Boží zákon, se kterým Mojžíš Izrael seznamuje, je viděn jako nauka jak žít. Příslib života je v Hospodinových výrocích Izraeli stále se Zákonem spojován. Mojžíš to před vstupem do zaslíbené země připomíná lidu takto: „Upněte svá srdce ke všem slovům, která vám dnes dosvědčuji. Příkázete svým synům, aby bedlivě dodržovali všechna slova tohoto zákona. Pro vás není to slovo prázdné, ono je váš život. Pro toto slovo bude-

te dlouho žít v zemi, do níž přejdete přes Jordán, abyste ji obsadili (Dt 32,46–47).“

V porovnání s Ježíšem v evangeliích však musíme postřehnout jeden rozdíl: Mojžíš, proroci a další „učitelé“ ve Starém zákoně vystupují vlastně jako tlumočníci, kteří zprostředkovávají Boží slovo – jasně to vyvstává z Hospodinových slov Mojžíšovi: „Já ti sdělím všechna příkázání, nařízení a práva, kterým je budeš učit“ (Dt 5,31). Mojžíš neučí sám sebe, nepředkládá svůj názor na život, ale vůli Boží. O Ježíši naopak můžeme říct, že učí sám sebe – ovšem ne v povýšenecké sebestřednosti. Vždyť je zajedno s Otcem, jehož vůli přišel naplnit. Ježíš pro křesťany není pouhým tlumočnickem Božího slova, ale, jak trefně píše sv. Jan, on sám je tím Slovem.

Sám Bůh oslovuje

Už hebrejská Bible ovšem přináší poselství o tom, že Bůh může promluvit k srdci každého člověka nezprostředkovaně, přímo, bez tlumočníka. V době rozptýlení Izraele v babylonském zajetí, kdy zanikly Jeruzalémský chrám a bohoslužba, slibuje Hospodin skrze proroka Jeremiáše, že jednoho dne opět shromáždí svůj lid a uzavře s ním novou smlouvu, kterou každému sám vepíše do srdce. Bůh už nebude potřebovat prostředníky ke komunikaci s lidmi. „Už nebude učit každý svého bližního a každý svého bratra: ‚Po-

znávejte Hospodina!‘ Všichni mě budou znát, od nejmenšího do největšího z nich,“ je výrok Hospodinův (Jer 31,34). Hospodin sám tedy bude učitelem svého lidu.

Ježíš na toto příslibení odkazuje, když v mírné obměně cituje proroka Izajáše: „Všichni budou vyučeni od Boha“ (Jan 6,45). Naznačuje, že s ním nadchází onen příslibený den, kdy sám Bůh hovoří k člověku. A to platí nejen pro čas Ježíšova pozemského života, ale i dále, až do konce věků. Garantem tohoto trvání je Duch svatý, kterého Ježíš slíbil seslat svým učedníkům, když řekl: „Ten vás naučí všemu a připomene vám všechno, co jsem vám řekl“ (Jan 14,26).

Bůh hovoří i k začátečníkům

Ve světle uvedených Ježíšových slov můžeme pak chápat místa v Písmu, kde Bůh promlouvá k prorokům, ke králi Davidovi nebo jiným postavám (třeba Jobovi), totiž, že Bůh chce skutečně oslovit každého. Podobně pak můžeme vidět i příběh Ignácova obrácení, o němž nám sám zanechal svědectví. Ignác byl člověk s přirozenou schopností sebereflexe a byl nadán schopností bystrých psychologických postřehů. Díky tomu je zpráva o jeho zkušenosti s Bohem tak živá i dnes, že přímo vybízí ke srovnávání, jakými cestami se také naše zkušenost s Bohem ubírá.

Zajímavé je už to, jak se sv. Ignác dál zamýšlí nad tím, jak se to stalo,

že sám Bůh jej učil. Říká: „Bylo to pro jeho nechápanost, nebo protože neměl nikoho, kdo by ho poučoval, anebo díky pevné vůli sloužit Bohu, kterou do něj vložil sám Bůh (Autobiografie, č. 27).“ Naznačuje, že Bůh svým Duchem dokáže vést nejen pokročilé osobnosti obdařené mystickou zkušeností (to jsou ti s pevnou vůlí mu sloužit), ale i „nechápané“ začátečníky. Ignác je pevně přesvědčen, že za obrácením člověka ke Kristu, aťsi je to na úplném začátku, a třeba i smíšeno s různou lidskou zbrklostí, nezralostí a slabostí, stojí mocná Boží milost, která mu dokáže udávat podstatně správný směr.

Detail Rubensova obrazu Ignáce z Loyoly
(Repro foto)

Osvědčeno životem

Nejbolestnější částí Ignácova poznání byla ta etapa jeho obrácení, kdy se zmítal v protikladných pocitech ztracení a Božího odsouzení, a jindy naopak Božské útěchy a duchovní horlivosti. Jeho rozhodování, jaký život dál vést, bylo naplněno i unáhlenými kroky a nemoudrou horlivostí, jednou byl i na pokraji zoufalství. Zároveň bylo ale také plné touhy o svých vnitřních hnutích hovořit s druhými, aby mu poradili, osvětlili mu Boží jednání, aby ověřili to, k čemu objevoval různá pro a proti. Většinou ale nenacházel nikoho, kdo by mu opravdu porozuměl. Nikdy (kromě příležitostných zpovědníků) neměl žádného duchovního vůdce či učitele v pravém slova smyslu, ač jej léta hledal.

Touto cestou hledání Boží vůle – naplněnou omyly, ale také skutečnými objevy – za níž stála neutuchající touha sloužit Pánu, rostl sv. Ignác v postoji, který bychom mohli nazvat základní intuící víry. Ta mu pomáhala rozeznávat, jak s ním v životních situacích jednal Bůh a kam postupně jeho život směřoval. „Kdyby o tom pochyboval,“ dodává Ignác už jako stařec, „byl by přesvědčen, že uráží jeho božskou velebnost.“ Tato životem prozkoušená a mnohostranně ověřená intuice víry je to, čemu ho Kristův Duch naučil. A čemu může naučit i každého z nás.

Petr Havlíček SJ

Intelektuální apoštolát dnes

Intelektuální apoštolát patří od počátku k hlavním činnostem jezuitů a také v dnešní době figuruje v řákových dokumentech mezi pěti nejdůležitějšími pastoračními prioritami. Poslední generální kongregace v roce 2008 znovu potvrdila, že tato oblast patří k zásadním a určujícím rysům Tovaryšstva Ježíšova.

Ve svém 3. dekretu 35. generální kongregace vyzývá „k posílení a obnově intelektuálního apoštolátu jako prostředku, jímž může Tovaryšstvo přiměřeně odpovědět na volání církve“. I to je důvod, proč tento dokument zdůrazňuje potřebu povzbuzovat zvláště mladé jezuity k vyšším studiím a v této jejich formaci je podporovat.

Co si pod pojmem „intelektuální apoštolát“ představují současní čeští jezuité? „Rozumím jím především úctu k člověku, který přistupuje k Pánu a jeho tajemstvím s vyhraněnou reflexí, nezdráhá se námahy v pojmech, nahlíží pozadí problematiky v širších kulturních souvislostech a nebojí se vyslovit osobitý názor, který je schopen korigovat a kultivovat,“ říká odborník na spirituální teologii Michal Altrichter. Zároveň dodává, že zcela rozhodující je pro něho „soustředěnost na osobu Krista, s nímž upravuji vhodnější způsob předkládání jeho života těm, kteří ho hledají či zakoušejí“.

Pro profesora pastorální teologie Pavla Ambrose je intelektuální apoštolát silně spjat s jezuitským řádem. „Překvapila mě rozmanitá jezuitská angažovanost pro vědu, při výchově i vzdělávání. Obsahuje však společný základ. Na jedné straně je oné vyjádřeno v okřídleném rčení, kterým jezuité o sobě vypovídají: *všechno k větší cti a slávě Boží*.“ Do soudobého jazyka bychom to prý mohli přeložit jako snahu odložit obchodování s vědou a vzděláním, snažit se nepodlehnout politické korektnosti a nenechat se svázat jen s předvídatelným užitekem. „Jedním slovem, velkorysost. Ve hře je vždy ještě něco více,“ připomíná Ambros staré ignaciánské pravidlo.

„Na straně druhé je tento protiklad vyjádřen jiným známým výrokem, který najdeme na samotném počátku duchovních cvičení a který uvozuje ono *tantum – quantum* (natolik – nakolik),“ poukazuje Ambros na souvislost mezi intelektuálním apoštolátem a „Východiskem a základem“

Duchovních cvičení sv. Ignáce. „Jedno i druhé tvoří jednoduchou eleganci typicky jezuitského designu a variabilit řešení.“

Dějinné poohlédnutí

Jezuité se vlastně k intelektuálnímu apoštolátu dostali tak trochu nedopatřením. Podle profesora Ambrose je důvod historický. Když Filip Melantchon na popud německého reformátora Martina Luthera pro Sasko vytvořil nový školní systém, vnesl do tradičního pojetí univerzitního vzdělání *pozitivní vědu*. „Tento přístup pozitivních věd se snažil v historických exkurzích ukázat, kdy se katolická církev odchýlila od ryzosti evangelia, což vyvolávalo apologetic-

kou odpověď obsahující stejná metodologická východiska. Zde se staly prameny, dějinný kontext a kritika základem moderní vědy,“ domnívá se Ambros.

A jaká byla reakce jezuitů? „Přijali pozitivní vědu do svého univerzitního kurikula společně se scholastikou. Biskupové na tridentském koncilu učinili dobrou osobní zkušenost s nově se rozvíjícím řádem. Svěřili výchovu reformní elity právě jim. Jezuité tak získali monopol na univerzitní vzdělání, který přetrvával až do zrušení řádu v roce 1773. Po obnově řádu v roce 1814 se na tuto úlohu jezuitů zcela nezapomnělo, i když již nedosáhla takového rozměru,“ připomíná Ambros.

Anketa

Co pro mne znamená intelektuální apoštolát?

Víra je pro mne osobním aktem důvěry v Boha, který přesahuje rozumové chápání. Přesto platí, *fides quaerens intellectum* Anselma z Canterbury. Víra žádá poznání nikoliv jako podmínku, ale jako potvrzení víry, která tak roste. Pavel Florenský vidí růst víry ve třech stupních: 1. *Credo quia absurdum*. 2. *Credo ut intelligam*. 3. *Intelligo ut credam*. Nejprve důvěra a vůle překoná váhání, které brzdí duchovní elán. Pak doufám, že pochopím, čemu věřím. Nakonec poznám, že víra je zdrojem vyššího poznání. Intelektuální apoštolát se obrací k lidem, kteří chtějí pochopit to, v co věří, a chce je dovést k víře jako zdroji poznání.

Evagrius z Pontu napsal, že lidská mysl je stvořena k tomu, aby se zabývala Bohem. Co to konkrétně znamená, jsem viděl u kard. Špidlíka, který stále promýšlel Boží pravdy. Jeho kázání byla proto tak poutavá a poučná, protože nebyla moralistická, ale v tom nejpůvodnějším slova smyslu „dogmatická“, a tudíž intelektuální: neañíkala nad tím, co by mělo být, nýbrž vysvětlovala články víry jako zdroje života, po kterých posluchač sám od sebe zatoužil.

Richard Čemus SJ

Také Michal Altrichter zdůrazňuje, že jezuité dbali na tuto oblast činnosti od počátku. Sám Ignác z Loyoly posílal své duchovní syny do škol a na univerzity, vyzýval je k tomu, aby ve svých knihách reflektovali nad důležitými otázkami víry a vedli smysluplné rozpravy s jinověrci. V historii se ale někteří slovu „intelektuální“ vysmívali, jiní si na „intelektuály“ jen hráli. „Vysmívat se mohl ten, kdo neudělal jinou zkušenost než s karikaturou pseudointelektuálů, anebo třeba ten, kdo žil přesvědčením, že se Kristus učitelským povoláním vyhýbá,“ uvádí Altrichter.

„Právě k těmto moralizujícím či zakomplexovaným odpůrcům mířila slova sv. Roberta Bellarmina, že by

měli více rozjímat Krista, jenž se projevuje napříč všemi typy profesí, a méně dbát o svůj uměle pěstěný strach,“ cituje Altrichter výrok jednoho z nejslavnějších jezuitů. A jedním dechem hned dodává: „V úmyslech řádu zůstává při všech výkyvech o intelektuální apoštolát tatáž snaha, jen akcenty jsou voleny podle toho, v jakém prostředí se konkrétně rozvíjí. Jinak jeho podoba vypadá v Tararingapatamu, jinak ve Frankfurtu nad Mohanem.“

Osobní zkušenost

Důležitým předpokladem intelektuálního apoštolátu je vrozená touha po poznání, která vstupuje do tradice bádání, vzdělávání a výchovy. „Pro mne to byla středoškolská stu-

Anketa

Ladislav Nosek SJ

Apoštolát neboli (křesťanské) poslání, mise, se obrací na celého člověka. Odtud také vícero druhů apoštolátu. Ten „intelektuální“ se obrací na rozum člověka ve smyslu určitého „nadstandardu“ či „ bonusu“ k základní evangelizaci a běžné pastoraci. Vychází vstříc přirozené potřebě přinejmenším některých lidí vědět i v oblasti víry víc, porozumět lépe, proniknout hlouběji, vidět dále.

Intelektuální apoštolát nemusí mít čistě náboženský obsah – např. i dobrý přírodovědec nebo filozof může napomoci šíření evangelia tím, že skrze výsledky své práce získává respekt i pro křesťanství jako takové, nebo že pomáhá osvětlovat spojitost určité oblasti lidského vědění s teologií a vírou, nebo „jen“ tím, že pomáhá rozvíjet lidství jako takové a lidskému rozumu vyhnout se myšlenkám, které by přijetí evangelia mohly blokovat.

Pokud je „nadstandard“ intelektuálního apoštolátu dělán lidmi nadstandardně rozumnými, tj. myslícími a vzdělanými, a zároveň autenticky duchovními, je velmi důležitou součástí poslání církve.

dia let sedmdesátých minulého století, počátek a vrchol normalizace. Ideologická zátěž však byla snadno rozeznatelná. Jezuité, s kterými jsem se potkal již v době svých středoškolských studií, pěstovali intelektuální nadšení, studovali, překládali, zprostředkovávali literaturu, diskutovali,“ vzpomíná Ambros.

Hned po svěcení otce Ambrose jej tehdejší provinciál P. Jan Pavlík zařadil do týmové práce na velkolepém projektu se slovenskými jezuiti, který měl postihnout celou teologii. „Měl dobrý čich a pro intelektuální práci mě tím získal. Zpracoval jsem část o eucharistii. V roce 1991 jsem byl vyslán na studie na Papežský východní institut v Římě,“ doplňuje olomoucký jezuita své kurikulum. „Nazval bych toto období procesem profesionalizace badatelské práce. Jeho typickým rysem je pro jezuitu dovednost přenášet *habitus* stálého růstu v poznání do všech oblastí apoštolské činnosti.“

I zkušenosti otce Altrichtera jsou velmi pestré a jsou spojeny jak s vysokoškolskou formací v Olomouci, tak také s dáváním exercicií. Neméně důležitá je prý pro něho dlouholetá praxe vysokoškolského pedagoga nebo dennodenní práce nad texty, kde „každá věta vzniká i desetkrát, než zazní přílehavě“.

Kudy se dnes vydat?

Nakolik a jakým způsobem by měli jezuité na poli intelektuálního apoš-

tolátu dále působit? Podle Altrichtera jde o to, aby jezuita vždy usiloval o syntézu „nevtíravé, ale vždy osobní zbožnosti a neutuchající zvědavosti o tom, co se intelektuálně děje. Vtěluje-li se Bůh do specifické kultury člověka, nesmíme ho tam nechat samotného“. Intelektuál by měl hovořit srozumitelným jazykem. „Umocnění tohoto apoštolátu předpokládá *věrné prodlévání u Boha*,“ uvádí Altrichter.

Otec Ambros vidí jako zvláště důležité čelit trendům, které se dnes šíří ve vědě. Je to otázka, jak člověk poznává a čím je jeho svoboda. „Klíčové pro naši dobu je pochopení mezí, svobodně zvolených hranic *vztahu virtuálního a fyzického světa*. Komplexnost světa vedla k opuštění prosté kauzality a *klasické racionality*. Věda přešla k pravděpodobnosti, modelům, a tedy *nové racionalitě*. Již nechce jen popsat zákonitosti světa, ale vytvářet nové skutečnosti,“ popisuje současnou situaci na poli bádání Ambros.

„Krise na trhu nemovitostí byla způsobena špatným modelováním ekonomických vztahů při uzavírání hypoték. Existuje přímý vztah mezi modely penzijních systémů a jejich udržitelnosti s tendencemi v programu výzkumu v oblasti eutanazie,“ dále uvažuje otec Ambros. Také některé studie prý ukazují na potenciálně větší kupní sílu homosexuální komunity či jednotlivců v *singl kul-*

Michal Altrichter SJ:
„Každá věta vzniká
i desetkrát, než zazní
přiléhavě“
(Foto archiv)

tuře než vícečetných rodin. „Propojenost mezi modelovou situací v medicíně založené na faktech a mezi zdravím člověka se ukáže až při testování těchto modelů ve skutečnosti.“

Ambros konstatuje, že v současné době bohužel převládají domněnky nad důkazy. Proto se „úspěch“ ve vědě zakládá na schopnosti vytvořit novou hypotézu, která bude citována vědeckou obcí. „Budeme schopni dát si dobrovolně meze této mentalitě?“, ptá se olomoucký jezuita. Podle jeho slov je dána povahou dobra, kterou nové poznatky mají přinášet. Pojistkou se prý může stát přesvědčení, které výstižně vyjádřil Miloslav Petrušek: „Neusiluji o vítězství ve ‚vědeckých válkách‘ o paradigmatu a módy, které přicházejí a odcházejí,

a už vůbec ne v mezilidských sporech, jimiž si zbytečně ubližujeme v tom krátkém čase, jímž smíme svobodně nakládat.“

I v rámci těchto svých úvah otce Ambrose těší, že mezi jezuitu zůstala hluboká sympatie k solidnímu poznání, vnímavost pro tříbení profesionální kultury akademického světa a ochota věnovat nemalé síly ke specializovaným studiím. „Intelektuální apoštolát je důležitý jako prostředek, není cílem sám o sobě,“ uzavírá své zamyšlení Ambros, „v duchu zásady Učiň všechno ze své strany, jako by záleželo jen na tobě, zároveň tomu ovšem nepřipisuj rozhodující význam. Tím je intelektuální apoštolát trvale začleněn do angažmá pro spásu duší.“

Jan Regner SJ

Je třeba usilovat o jednotu

V minulosti Josef Blaha působil jako studentský kaplan a v rámci své specializace přednáší řadu let o judaizmu a dějinách světových náboženství. Jeho články si můžeme přečíst v několika periodikách, publikoval monografie o židovském myšlení, zejména filozofii a mystice, angažuje se v židovsko-křesťanském dialogu.

Josefe, ty jsi vstoupil do řádu v pohnuté době komunistické totality. Řeholní život byl v tehdejší Československu ilegální. Kde a jak ses s jezuitou vůbec poprvé setkal?

S jezuitským řádem jsem se nejprve setkal jen v literatuře a byl mi velmi sympatický. Ale žádného jezuitu jsem dlouho neznal. Dnes je všechno jednoduché, kontakt najdeš lehko přes internet. Ale tehdy nebylo samozřejmě lehké nějakého živého jezuitu potkat. Já jsem se sice v osmnácti seznámil s jedním salesiánem, nicméně s jezuitou jsem se poznal až v semináři. Byl to P. Josef Čunek. Zjevně ho oslovil Pierre Teilhard de Chardin, o kterém často mluvil. To upoutalo moji pozornost. Občas jsem s ním chodil na vycházky a jednou jsem se ho zeptal, jestli mu něco říká zkratka SI. Žertem jsem dodal, že samozřejmě myslím „systém internacionál“. Když odpověděl kladně, dodal jsem si odvahy a zeptal se ho, jestli i on tam patří a jestli bych také mohl. P. Čunek přitakal a pak mi už zprostředkoval kontakt na otce provinciála.

Jak vzpomínáš s odstupem času na tehdejší atmosféru v semináři?

V semináři byla velká nedůvěra, protože tam bylo mnoho fízlů. Provinciál Jan Pavlík se snažil – možná až příliš úzkostlivě – zachovávat politiku úplného utajení. Já jsem naštěstí často s jedním dalším jezuitou jezdil do východního Německa. Jinam se ostatně ani jezdit nedalo. Východní Němci v Erfurtu či Drážďanech k nám byli nesmírně velkorysí. Darovali nám mnoho literatury, která pro nás tehdy v Československu byla velmi cenná.

Na kněze jsi byl vysvěcen ještě za totality a pak jsi na začátku devadesátých let působil jako studentský kaplan v Brně...

Ano, vysvěcen jsem byl v roce 1988 a pak jsem dva roky pracoval jako kněz v Tišnově. Teprve po revoluci jsem se přesunul do Brna, kde jsme začali stu-

dentskou pastoraci. To byla krásná doba, všichni byli plní nadšení, měli obrovský zájem o náboženské otázky. Na elektrotechnické fakultě například zrušili marxismus a založili tam katedru Kultury, filozofie a náboženských směrů. Já jsem tam pak přednášel o dějinách světových náboženství. Přednáškové sály praskaly ve švech. Dnes by to už lidi tolik nezajímalo.

A jak v době porevolučního nadšení vypadala studentská pastorace?

Hodně aktivit se nejdříve odehrávalo na kolejkách, kde jsme měli různá společenství, někdy i bohoslužby. Později jsme se rozhodli slavit studentské mše „u jezuitů“, v kostele Nanebevzetí Panny Marie. Obávali jsme se, že přijde málo lidí. Na fakultách jsme sice rozvěsili letáčky, ale říkali jsme si, že když přijde aspoň padesát studentů, můžeme být spokojeni. Hned na první mši pak přišlo okolo 600 lidí. Byli jsme v šoku.

Krátce jsi pak byl na studijním pobytu v Paříži. To musela být pro tebe po zkušenostech v přímé pastoraci obrovská změna znovu si sednout do školních škamen...

Od samého začátku jsem se především potýkal s jazykem, který jsem znal jen pasivně. Ale pozitivní bylo to, že jsem měl přístup k pramenům, které byly u nás zcela nedostupné. Od roku 1995 jsem pak už působil v Praze u kostela sv. Ignáce. Největší změnu jsem pocítil o tři roky později, kdy jsem začal přednášet judaismus pro americké studenty v rámci cizojazyčného studijního programu na filozofické fakultě. Několik semestrů jsem měl úvod do židovského myšlení i na Cyrilometodějské teologické fakultě v Olomouci. Tam jsem pak obhájil rigorózní práci na téma Tóra a moderní židovská filozofie, která brzy nato vyšla knižně.

Judaizmem, především židovskou mystikou a filozofií, se zabýváš dodnes a napsal jsi řadu článků a monografií z tohoto oboru. Co tě vlastně přivedlo k židovskému myšlení?

Ještě předtím, než jsem odjel do Paříže, jsem byl asi tři týdny v Jeruzalémě a semitská kultura se svou starobylostí mě velmi oslovila. Proto jsem se potom v Paříži dále zabýval židovskou filozofií a začal se učit hebrejsky. Velice se mi líbí i židovská poezie. Už kdysi mě svou tvorbou nabytou láskou a nostalgií nadchl Jiří Orten. Pak jsem četl řadu německých židovských autorů, kteří psali o holocaustu. V této poezii jsem se našel. V poslední době jsem se zabýval i středověkými básněmi Judy Haleviho, které jsou naplněné touhou po návratu na Sión, do ztracené vlasti. Můžeme zde najít i jistou analogii

Na křesle v komunitní zahradě, kde Josef Blaha rád čte a přemýšlí
(Foto autor)

s Novým zákonem. Apoštol Pavel zdůrazňuje, že jsme poutníci a nemáme na této zemi trvalý domov. Také my křesťané tedy toužíme po pravé vlasti v nebi.

Mimochodem, když už mluvíme o vztahu křesťanství a židovství, jak hodnotíš židovsko-křesťanský dialog u nás?

Já jsem členem Rady křesťanů a židů, která se na tento dialog zaměřuje. Dá se říci, že dříve byl daleko schůdnější dialog mezi islámem a judaizmem. Ale poté, co vznikl stát Izrael, se obnovil i židovsko-křesťanský dialog. Nejen křesťané se začali dívat jinak na židy, ale i židé se začali jinak dívat na křesťany. Konečně, o tom jsou v mé nejnovější knize Kabala a jinakost dvě kapitoly. Píšu tam i o Rosenzweigovi, který se jako první židovský myslitel díval pozitivně na křesťanství. O judaizmu mluví jako o ohni a o křesťanství jako o paprscích, které z toho ohně vycházejí. Ve své knize pojednávám o třech dalších židovských autorech, kteří se dívají pozitivně jak na islám, tak na křesťanství, byť mu rozumí jinak, než jak mu rozumíme my.

Je třeba se snažit o jednotu, i když ne nějakou povrchní. Měli bychom se vzájemně poznávat, abychom zjistili, že všude jsou lidé dobří a laskaví. Sbližování všech tří monoteistických náboženství je pro tuto jednotu velmi důležité.

Připravil Jan Regner SJ

Tradice svobodného úsudku

Jak se intelektuální apoštolát v církvi rozvinul a jakými zvraty během staletí prošel? Jaké vzory a inspirace pro něj nacházíme v Písmu? Jak vypadá situace u nás, a na jakou tradici bychom zde mohli navázat? Na tyto a jiné otázky se ve své studii snaží odpovědět filozof a publicista Václav Umlauf.

V minulých stoletích měla církev oddělenou vzdělávací soustavu a do 16. století jí patřily fakticky i všechny univerzity. Výsledkem byl bezproblémový monopol na vzdělání a na výchovu intelektuálních elit, které se automaticky stávaly vůdčí silou ve státě nebo v církvi. Samostatné měšťanské školy začínají nejprve v městských republikách a v hanzovních městech od 13. století.

V renesanci zakládá italská šlechta filozofické akademie podobné Florencii a od 17. století začíná protestantský humanismus systematicky budovat vyšší školství a ustavuje pro bohatou patricijskou a buržoazní vrstvu ideál všestranné vzdělanosti (němčina má pro to výstižný výraz *Bildung*). Do sporu se vzdělanou reformací lze klást začátky tzv. „intelektuálního apoštolátu“.

Jezuité a další řeholníci jasně viděli, že musí na svou stranu získat vlivné šlechtice a jejich děti. Proto zakládají ve spolupráci s královskou mocí instituce jako pražské Klementinum a vychovávají nejen vzdělané kněze,

ale i děti předních šlechtických rodin. Katolicismus se šířil seshora dolů, ale nešlo o čisté násilí, jak se domnívají kritikové rekatolizace.

Intelektuální apoštolát přinesl do Čech a na Moravu barokní kulturu, která byla kladně přijata širokými vrstvami obyvatel i na venkově. Navíc spousta obránců českého jazyka byli disidenti ve vlastních církevních institucích. Stačí si vzpomenout na jezuitu Bohuslava Balbína (1621 až 1688). Byla to evangelizace, výchova, indoktrinace, vzdělání? Asi od každého trochu, záleží na dané instituci, na zemi a na době, kdy kolej či jednotlivci působili.

Je zajímavé, že stejnou metodu, tj. výchovu elit, se jezuité pokoušeli vzkřísit v Jižní Americe ve druhé polovině 20. století, ale výsledek byl přesně opačný. Školy začaly ideologicky podporovat nenáviděné vojenské režimy napojené na velkostatkáře; mocenský apoštolát byl odmítnut vzdělanými vrstvami sociálně citících umělců a inteligence; někteří adepti církevních škol přešli do par-

tyzánského národně-osvobozenec-kého hnutí.

Místní církev se poučila z „pravico-vého“ nezdaru a skrze základní církevní komunity začala „levicový“ apoštolát mezi těmi nejhudšími. Tato elita dnes učí na univerzitách, odchovanci církevních škol a tzv. intelektuálního apoštolátu dnes vládou v mnohých jihoamerických státech jako šéfové vlád, které uskutečnily významné sociální reformy a pomohly indiánským většinám. Intelektuální apoštolát nelze dirigovat jako orchestr, není to ideologická záležitost.

Biblický vzor

Moudrý člověk musí vidět a vědět, stejně jako prorok. Dnes lidé vidí kdeco, ale nic neví, protože nemají samostatný úsudek o stavu světa a společnosti. Ve Starém zákoně toho byl schopný prorok, i když mnohdy stál úplně sám proti kněžské nebo státní mašinérii jako Eliáš nebo Jeremiáš.

V Novém zákoně je určitě vzorem intelektuálního apoštolátu svatý Pavel a jeho spolupracovníci. Byl to ortodoxní farizej a kulturně zcela přesvědčený příslušník židovského národa. Ale jakmile začal evangelizaci mezi tzv. „Řeky“ čili v helénské kultuře, začal myslet jinak. Výsledkem byl první Jeruzalémský koncil kolem roku 50, kdy byli křesťané vyvázáni z rituálních předpisů Mojžíšova zákona. Stojí za to si přečíst spor Petra a Pavla ohledně apoštolátu mezi tzv. „pohany“, kdy

Pavel veřejně kritizoval v Antiochii apoštola Petra za jeho pokrytectví (Gal 2,12–14).

V inkulturaci a intelektuálním apoštolátu existuje něco jako pro-rocký rozměr. Ale novozákonní prorok typu Pavla není církevní partyzán, protože styl Pavlova apoštolátu nakonec schválil citovaný apoštolský koncil. Ale na druhé straně platí, že vidět a vědět není dáno všem hierarchům z titulu nějakého církevního úřadu. Proto je intelektuální apoštolát tak zajímavý, což ukazuje zejména složitá historie zámořských misí: v Číně, Indii, v indiánských redukcích v Jižní Americe a podobně. Nic není dáno předem, vstupuje se na nepoznané kulturní území, které se navíc mění v průběhu historie.

Dnešní situace u nás

Základní deficit v současné době vidím ve vzdělání kněžstva a nedostatku jejich orientace ve světě. Zbožnost nenahradí vědění a lidskou moudrost. Vzdělanější lidé nebo vůbec lidé s rozhledem a životními zkušenostmi dnes běžně říkají, že většina kázání se nedá poslouchat. Žít podle některých „moudrostí“, kterých se jim dostává ve zpovědnici, by znamenalo lidský nebo občanský bankrot.

Ve Francii jsem jasně viděl rozdíl mezi dělnickými kněžími a těmi, kteří žili v nějaké formě církevního ghetta. Totéž platí pro nás, kteří pracujeme v civilních zaměstnáních,

a našimi kolegy na farách či v řádových domech. My vidíme trochu jiný svět než z pohledu zamlženého okna fary či biskupské rezidence, kam kuchařka donese přesně ve 12.00 oběd, všichni se pomodlí a najedí a dotyčná civilní či řádová osoba pak tiše poklidí a umyje nádobí. Rozdíl mezi kněžími pracujícími v civilu a jejich kolegy není ve víře, ale v přístupu k sociálním otázkám a k normální realitě lidského života.

Dalším problémem je intelektuální situace u nás. Originalita není viděna jako výzva k přemýšlení, ale spíše jako útok na určitou školu nebo ideologii, k níž patří ten či onen akademik či jiný kulturtréger. Myšlenkové a ideologické sektářství je u nás mnohem rozšířenější než v přemýšlivé, liberální a svobodné části světa na západ od nás.

Pozitivní tradice

Na co bychom naopak mohli navázat? Zcela určitě to byla tradice tajně vysvěcených kněží, kteří během komunistického režimu působili v nejrůznějších zaměstnáních, včetně vysokých škol a výzkumu. Dále to byl samizdat a vydávání podzemních křesťanských časopisů. Jejich role pro vznik sametové revoluce dodnes není řádně doceněna.

Dalším kladným příkladem byli kněží a laici, kteří se přímo zapojili do boje za lidská práva podpisem Charty 77 nebo jinou aktivitou. Tehdy jim téměř všichni církevní před-

stavitelé říkali, že to byla chyba a že se dali na cestu světské angažovanosti. Dnes je chválíme jako hrdiny a děláme s nimi rozhovory i do oficiálního Katolického týdeníku.

Nazval bych to tradicí svobodného a nezávislého úsudku. Pokud zde nebudou věřící, kteří budou kriticky a pečlivě rozlišovat znamení doby, tak dopadneme jako za Ježíšových časů. Když učedníci chválili Jeruzalémský chrám pro jeho krásu, duchovní a ekonomický užitek, Ježíš viděl jiné znamení doby, které přišlo roku 70 (Lk 21,5–6nn). Intelektuální apoštolát v sobě zahrnuje něco podobného, totiž schopnost číst znamení doby. Jenže v dané době nikdo neví, co bude a zda má dotyčný „prorok“ pravdu. V tom je krása a napětí, díky existenci svobodných lidí, kteří mají schopnost zdravého úsudku.

Na závěr jeden důležitý dovětek. Vzdělání jako takové nezajistí ani schopnost zdravého úsudku, ani správnou četbu znamení času. A tyto dvě schopnosti nebo dary tvoří podstatu intelektuálního apoštolátu. I dnes je spousta kněží či věřících s tituly společensky úplně mimo, stejně jako v Mussoliniho Itálii třicátých let. Takže je dobré se v církvi poohlédnout po lidech, kterým to tzv. „myslí“, a vzít vážně jejich úsudek. Ale je jasné, že vzhledem k budoucnosti nikdo není neomylný, a při četbě společenských znamení to platí dvojnásob.

Václav Umlauf SJ

Věřit a rozumět

Glauben und verstehen, tak zní proslulá výzva, životní program Karla Rahnera, velkého německého teologa ze druhé poloviny 20. století. Snaha ukázat, že křesťanská víra není v rozporu se zdravým rozumem, sahá v církvi až jejím počátkům.

Ve středověku vypracovali křesťanští filozofové a teologové důmyslné systémy vztahů mezi křesťanskou vírou a lidskou inteligencí. Novověk se svými přírodovědeckými objevy nicméně ukázal, že se křesťanská spekulace může míjet se skutečnými otázkami současného přemýšlivého člověka; myslím, že i já jsem některé z nich ještě před koncem svého středoškolského vzdělání kladl svému okolí a neodbytně jsem se domáhal odpovědi na ně.

Tak například jsem se ptal doma po nedělní bohoslužbě, ve které se četlo z evangelia podle Marka, jak byl Ježíš „vyveden Duchem na poušť, kde byl čtyřicet dní mezi dravou zvěří a andělé mu sloužili“ (Mk 1,12n). „Jak se to Marek dověděl, když u toho zřejmě osobně nebyl?“ Otec přiznal, že to sám neví, ale navrhnul mi, abych se na to zeptal bývalého profesora náboženství, který trávil svou penzi v otcově rodišti, kam jsme často chodili na návštěvu. Při první příležitosti, která se naskytla, jsem panu profesorovi

otázku položil. On se na mne laskavě usmál, podal mi nejdříve jako obvykle krásně vonící jablko ze své zahrady a pak mi řekl: „To mu vnuknul Duch svatý!“ Už co to vlastně je vnuknutí mi nebylo zcela jasné, ale hlavně jsem byl zklamán tím, jak se odpověď mýjela s mou touhou dovědět se, jak konkrétně vypadalo sdělení této informace Markovi a kdo mu to konkrétně slovy sdělil. Mé dotazy budily u dospělých obvykle pobavené úsměvy až úsměšky, ale také ustarané obavy o mé zakotvení v křesťanské víře; bylo to nepřijemné.

Teprve v průběhu jezuitské formace v Německu a ve Francii se mi od mých profesorů dostalo ujištění, že nejsem otravný šťoural, ale vcelku normální novověký Evropan, intuitivně tíhnoucí k proslulému propojení inteligence s křesťanskou vírou. Velmi mě oslovila úvodem citovaná teze (bohužel jen jeden semestr mého profesora) Karla Rahnera o propojení víry a rozumu, lidské inteligence.

Můj exilový řeholní představený P. Václav Feřt mi na jednom setkání našeho nevelkého českého jezuitského hloučku v Římě řekl: „Petře, ty jsi taková kousavá blecha v kožiše. Jednu můžeme dobře potřebovat, aby nás varovala a chránila před usnutím v blahé nevědomosti. Ale dobře, že tu blechu máme jen jednu...“ Bylo to jakési částečné pochopení mého postoje, ale opravdového povzbuzení se mi dostalo až od P. Léona-Xaviera Dufoura v Paříži, když jsem v průběhu jedné seminární debaty ostýchavě vyslovil jeden ze svých biblických dotazů. Léon-Xavier k mému překvapení celý ožil, skoro zajásal: „Vidíš – tak jsi konečně dospěl na práh teologického studia – jen tak dál! Uvidíš, že to bude moc a moc zajímavé!“

Novověké přírodní vědy poněkud přesunuly těžiště křesťanského zájmu od filozofického hledání Pravdy k pravdám dílčím, empirickým, přírodovědeckým. To je velká paradig-

matická změna v naší civilizaci a církve s ní stále ještě velmi namáhavě zápasí. Ačkoliv stála u její kolébky, mnohdy se od ní s nechutí odvrací. Tady vidím kořen proslulého a nepatřičného „konfliktu vědy s vírou“. Sám jsem jej v mládí bolestně prožíval, a proto se snažím na svém skromném intelektuálním dvorečku hledat a odstraňovat kameny úrazu v křesťanském vztahu k novověkému myšlení. Tento vztah je viditelně dílčí, neúplný, ale nikoliv pro naši víru bezcenný. Pro mne zůstává stále ještě nejlepším shrnutím toho, oč nám, křesťanům, při tom jde, proslulá chardinovská zkratka: „Jaký je vztah mezi mým cestářským povoláním a mou křesťanskou vírou?“

Spíše než hloubání nad nadčasovými pravdami, okolo kterých se tvořily někdejší scholastické debaty a vznešené spory, považuji za intelektuální apoštolát hledání odpovědi na takové „cestářské“ otázky.

Petr Kolář SJ

Díváme-li se na skutečnost člověka správným způsobem, pak existuje kruh mezi horizonty chápání a tím, co se říká, co je zaslechnuto a chápáno, a z tohoto kruhu se nelze vymanit. Obojí se koneckonců vzájemně předpokládá. A tak má křesťanství při vědomí této zvláštní provázanosti za to, že tyto předpoklady, které činí, jsou nevyhnutelně a nutně přítomny v nejhlubším základu lidské existence.

Karl Rahner SJ

Pohled vědce

Jezuita skromně pronesl: „Dělám intelektuální apoštolát.“ Tato věta mi připadá komická. Předně se zde jezuitovi připisuje skromnost – a to je známý protimluv. Ale hlavně samotný obrat „intelektuální apoštolát“ zní poněkud velikášsky. Hojně se s ním setkáváme v jezuitských dokumentech poslední doby, přitom však v uších nezasvěcené veřejnosti může znít nejen zvláště, nýbrž i význačně.

Předně zde zaznívá slovo „apoštol“. Je řeckého původu a znamená „posel, člověk poslaný, člověk s posláním“. To odráží samotnou jezuitskou identitu. „Jezuita je ve své podstatě člověk s posláním, které přijímá od Svatého otce a od svého vlastního řeholního představeného, ale v konečném důsledku od samotného Ježíše Krista, jenž byl sám poslán Otcem,“ čteme v dokumentech 34. generální kongregace Tovaryšstva.

Každému jezuitovi jeho poslání svěřují představení, přičemž zohledňují jeho osobní schopnosti, sklony a touhy, jakož i potřeby církve a Tovaryšstva. Jezuita přijímá svěřené poslání jako projev Boží vůle, jako dar, který dostává, aby ho rozvíjel k větší slávě Boží ve službě bližním. Bývalý generální představený Pedro Arrupe prohlásil, že apoštolskou disponibilitu jezuity je třeba chápat jako „ochotu, operativní svobodu až

dychtivost pro každé nové poslání, které nám může být svěřeno“. Důležitá je podle Arrupeho úplná oddanost svěřenému poslání a současně vnitřní svoboda pro každé jiné poslání, které nám může být později svěřeno jako lepší. Proto je nezřídka třeba pro nový úkol přebudovat celý svůj život.

Intelektuál je nezávislý myslitel

Slovo „intelligence“ v dobách komunismu získalo podivné konotace (používalo se spojení „pracující inteligence“). Dnes jsme se ale vrátili ke klasickému významu tohoto slova. Ve Francii se intelektuálové vyskytovali od 18. století a někdy v době Dreyfusovy aféry nabyla jejich role ve společnosti dnešní podoby. V ostatních západních zemích pak intelektuálové vykazují více či méně podobné rysy. Intelektuál je nezávislý myslitel, což dává najevo nekonformními názory a vystupováním.

Ovšem v rámci originality existují i intelektuálové zcela staromilšti a ti nejrafinovanější pak pěstují vzhled co nejšedivěji průměrný.

I američtí intelektuálové vykazují jistou podobnost se svými francouzskými kolegy, ale v USA je definice intelektuála poněkud jiná. Podstatné je, aby vás některá televizní stanice pozvala do studia jako „intelektuála“, a tuto nálepku vám už nikdo neodpáře, i kdybyste nikdy v životě nepřečetli ani jednu knihu. Rozdíl nacházíme ve společenské prestiži. Zatímco francouzští intelektuálové ji mají, těmi americkými široká veřejnost pohrdá.

Kolik s tím má společného adjektivum „intelektuální“ v souvislosti s jezuitou? Nemnoho. „Dělat intelektuální apoštolát“ neznamená být intelektuálem ve výše zmíněném slova smyslu, i když občas tomu tak může být. Tradičně se rozlišuje tělesná, duševní a duchovní stránka člověka a lidské činnosti. Ta duševní se rovněž jmenuje rozumová či intelektuální. Právě v tomto kontextu je potřeba vnímat spojení „intelektuální apoštolát“. Jedná se předně o stránku či rozměr jakéhokoli apoštolátu.

Současný řádový generál Adolfo Nicolás zdůrazňuje, že pro jezuitský způsob jednání má být charakteristická hloubka. Jezuita se nesmí spokojit s tím, že dělá věci podle nějaké šablony či nějakého návodu. Nedá mu to, a snaží se věci promyslet a do-

myslet. Proto jakákoli práce jezuita nutně musí mít rozumový, intelektuální rozměr, stejně tak jako rozměr duchovní, spirituální.

Jinými slovy, jezuitský obrat „intelektuální apoštolát“ předně znamená, že jezuita je muž hloubavý. V tomto smyslu lze mé *captatio benevolentiae* rozšířit. Jezuita skromně pronesl: „Dělám intelektuální apoštolát,“ a pokračoval ve vytírání podlahy. Aby byl obraz úplný, můžeme si s velkou dávkou ironie představit, že tuto činnost prováděl střídavě čtyřmi různými houbičkami na nádobí a své zkušenosti si pečlivě zaznamenával do deníku.

Ignác byl hloubavý muž

Začalo to pochopitelně už svatým Ignácem. Byl to hloubavý muž. Jinak by mu nedošlo, co se během jeho dlouhé rekonvalescence dělo, když si četl rytířské romány a životopisy svatých – že totiž tato četba v něm vyvolávala různá vnitřní hnutí. Odtud byl jen krok k tomu, aby Ignác pochopil význam duchovního rozlišování. Hloubavost byla jednou z jeho základních vlastností. Další jeho vlastností byla houževnatost. Když poznal, že má pomáhat duším duchovními rozhovory, příslušní církevní činitelé mu řekli, aby si obstaral vzdělání. Svatému Ignáci studium nešlo nijak skvěle, ale slouží mu ke cti, že se nejenom nevzdal, nýbrž že se sám vnitřně ztotožnil s potřebou

vzdělání. Jelikož první tovaryše získal během studií v Paříži, a to z řad svých univerzitních kolegů, stalo se Tovaryšstvo Ježíšovo skupinou vysocí vzdělaných mužů. Navíc do Konstitucí nového řádu sv. Ignác zanesl vysoké akademické nároky na kandidáty.

Jak se sv. Ignác, on sám dvořan, voják a později mystik-samouk, stal takovým stoupencem univerzitní vzdělanosti? Nevím, zda dovedu odpovědět historicky správně, ale myslím, že důvodů je celá řada. Ignác určitě chápal, že člověk má nejen tělesný a duchovní rozměr, nýbrž i rozměr duševní, a že je nutné rozvíjet všechny tři.

Pro sv. Ignáce byla základním způsobem apoštolátu konverzace. To zdaleka není samozřejmé. Třeba takoví dominikáni za nejklasičtější apoštolát považují kázání a nacházejí k tomu oporu v Bibli, např. ve Skutcích apoštolů. Jelikož rozhovor byl pro sv. Ignáce veledůležitý pro „pomoc duším“, musel si nutně uvědomit, o kolik lépe se dá konverzovat, zná-li člověk dobře jazyk, má-li slušnou slovní zásobu, má-li dobře utříděné pojmy. Když malé dítě poznává svět a učí se pojmenovávat věci kolem sebe, zcela přirozeně je chce správně utřídít a zařadit: jablko je ovoce, mrkev zelenina. Jak skvělý je to pocit, když vše má své místo! Pěkně uspořádaný svět dává smysl a člověk se v něm cítí doma.

Aristoteles postupoval podobně jako dítě, které se učí o světě zároveň se zvládním mateřského jazyka. Jeho filozofie vychází z předpokladu, že jazyk odráží zdravý rozum a je pravdivým a jediným možným obrazem světa. Ve 13. století na univerzitách znovuobjevili Aristotela a řada profesorů jím byla nadšena. Díky jejich úsilí se zdálo, že Aristotelův systém výborně ladí s Písmem a tradicí církve. A tak se začalo vyučovat podle Aristotela. Školy studentům nabízely nádherně ucelený obraz světa, v němž vše mělo své místo. Tento obraz člověku říkal nejen, jaký je svět, ale i jak se do něj zařadit, jaké místo v něm zaujmout a jak správně žít. Navíc, všichni se učili ze stejných klasických textů, takže si vzdělání lidé mohli snadno najít společná témata rozhovoru.

Vzdělání proti nedorozumění

Rozhovor patří mezi základní způsoby mezilidské interakce, a tudíž i budování vzájemného přátelství a porozumění. Jak říká Exupéry, důležité je, aby se přitom slova nestala zdrojem nedorozumění. Právě vzdělání snižuje pravděpodobnost nedorozumění a rozhovor usnadňuje. Různé podvědomé asociace slov jsou často spojeny s ošklivými nedorozuměními.

V církvi i ve společnosti je mnoho rozdělení a bariér. Jsem stále více přesvědčen, že z praktického hlediska nejdůležitější je rozdělení mezi

Jezuita Pavel Gábor
před astronomickou
observatoří v Arizoně
(Foto Petr Vacík)

lidmi, kteří si cení vzdělání, a těmi ostatními. Chcete-li s někým vést věcný rozhovor, je obrovským přínosem, chápe-li váš protějšek, že se má stále čemu učit. Ještě lepší je, chápe-li navíc, že stovky generací hloubavých lidí před námi nám zanechali nesmírně cenné dědictví, k němuž je potřeba předně přistupovat s úctou, a posléze i s informovaným kritickým úsudkem – ale které ignoruje jen hlupák.

Mám dojem, že anti-intelektuální proud je v dnešní době na vzestupu nejen ve světě obecně, ale v náboženském světě zvláště – katolickou církev nevyjímaje. Nejdramatičtějšími projevy jsou různé fundamentalizmy, ale smutné je i šíření rozmanitých forem pseudo-mysticismu.

Intelektuální apoštolát tedy není nějaké konkrétní zaměstnání či pracovní náplň, nýbrž spíše rozměr ži-

vota a apoštolátu. Přesto některá díla, kterým se jezuité věnují, obsahují tuto složku více než díla jiná. Pochopitelně se zde jedná především o vlastní práci na daném poli, ale je důležitý i aspekt svědectví a doprovázení. Už jen tím, že je jezuita přijat do společenství pedagogů či vědců jako zcela legitimní a plnohodnotný kolega, se stává svědectvím. Tak často dochází k rozhovorům i na jiná než odborná témata. Posléze se vztah může rozvinout a jezuita může doprovázet profesního kolegu na jeho životní cestě. Nejde o to, aby si církev jen vytvářela „své vlastní“ vzdělávací, mediální či vědecké instituce, ale aby byla solí či kvasem světa.

Na hranicích

Jezuité mají tradičně úkol jít až k hranicím. Benedikt XVI. ve svém proslovu k 35. generální kongregaci Tovaryšstva tuto roli znovu potvrdil.

Při této příležitosti připomněl rozdělení způsobené „mylným či povrchním pohledem na Boha a člověka, která stojí mezi vírou a lidským poznáním, vírou a moderní vědou, vírou a angažovaností pro spravedlnost“, a zdůraznil, že církve naléhavě potřebuje lidi s hlubokou a zdravou vírou, kulturně založené, s opravdovou lidskou a společenskou citlivostí, kteří by zasvětili své životy, aby byli právě na těchto hranicích a „vydávali tam svědectví a pomáhali lidem chápat, že naopak existuje hluboký soulad mezi vírou a rozumem, mezi duchem evangelia, žízni po spravedlnosti a mírovými iniciativami“. Jezuité pak odhodlaně vyjádřili svou ochotu „jít na zeměpisná a duchovní místa, kam se jiní nedostanou, nebo kam se dostanou jen s obtížemi“.

Jezuité a věda

Intelektuální apoštolát má mnoho podob, ale jen zřídka se jedná o přírodovědecký výzkum. Přitom již takřka od zrodu Tovaryšstva existují jezuitští přírodovědci. V 17. a 18. století plná polovina všech přírodovědců byli jezuité. Celkem se jednalo o několik set jedinců, kteří byli jednoznačně v nevýhodě oproti humanitně a literárně zaměřeným jezuitským vzdělancům. Archivy ukazují, že existuje zcela reálný a pro církve stále naléhavější problém jisté čtyřistaleté frustrace u věřících přírodovědců.

Na kongregaci Římské provincie v roce 1575 zazněl apel: „Je potřeba se postarat, aby se více péče věnovalo matematickým disciplínám. Jinak totiž hrozí, že zanedlouho nebude, kdo by jim vyučoval. Rovněž je potřeba se vystříhat toho, aby profesori filozofie veřejně před studenty zlehčovali přírodovědecké disciplíny.“

Nejvýznamnější jezuitský přírodovědec 16. století Christoph Clavius, jehož doporučující list dopomohl mladému Galileovi k místu asistenta na univerzitě, v memorandu z roku 1582 zdůrazňuje potřebu zajistit přítomnost Tovaryšstva – a skrze ně institucionální církve – nejen ve světě humanitních oborů, nýbrž i přírodních věd: Vyjadřuje své přání, aby přinesli Tovaryšstvu veliké uznání, aby tak velmi často v rozhovorech a shromážděních významných lidí měli co říci a aby oni poznali, že tovaryši jich nejsou neznalí a nebyli při takových rozhovorech s uzarděním a hanbou nuceni mlčet.

Podobnou myšlenku vyslovuje v silnější a pozitivnější podobě o čtyři sta let později Jan Pavel II.: „Je to naléhavá záležitost. Současný vývoj ve vědě je mnohem hlubší výzvou pro teologii než uvedení Aristotela do západní Evropy ve 13. století. Tento vývoj však rovněž teologii nabízí potenciálně důležitý nástroj. Skrze službu takových velkých učenců, jako byl svatý Tomáš Akvinský, nakonec aristotelská filozofie vy-

tvorila některé z nejhlubších výrazů teologického učení.

Smíme tedy doufat, že podobným způsobem dnešní přírodní vědy, spolu se všemi formami lidského vědění, oživí a osvětlí ty části teologického snažení, které se týkají vztahu přírody, lidstva a Boha?“

Hra před Bohem

Jedná se tedy o velice vážné věci, ale co mně osobně velmi pomáhá, je jeden aspekt této práce, který je běžný v přírodovědných oborech, ale spíše vzácný u oborů humanitních. Je nesmírně prostý, takřka primordiální. Jedná se o hravost.

Výzkum např. ve fyzice má v mnoha ohledech charakter hry. Experimentátor musí mnohokrát opakovat stanovený postup, protože napoprvé – ba ani napopáté – se mu nepodaří provést naplánovaný experiment bezvadně. Velmi to připomíná postup dítěte při hře.

Podobnou funkci plní stovky a tisíce hodin, které musí gymnasta nebo hudebník věnovat cvičení, dokud nezvládne svou techniku dokonale. Experimentátor, který chce provést nějaký pokus, se tedy nejprve musí naučit ho dělat zcela reprodukovatelně, aby ho pak mohl provádět mnohokrát za sebou stejným způsobem.

Ovšem i práce teoretického fyzika se v mnohém podobá hře. Nejprve si musí najít matematický aparát, kte-

rý mu připadá vhodný k popisu daného fyzikálního problému. Pak s ním operuje, dokud se nenaučí, jak tento aparát funguje, jaké má možnosti, jak s ním zacházet. Teprve potom ho může aplikovat na daný fyzikální systém. Ještě zřejmější je hravý charakter numerického modelování fyzikálních procesů na počítačích.

Dítě – každého věku (srov. Mt 18) – ponořené do hry zapomíná na sebe, na své tělesné potřeby i na svou vlastní důležitost. Nebere vážně sebe, nýbrž hru. Hraní si je spontánní askeze, praktická transcendence. Biblická kniha Přísloví (kap. 8) uvádí mocný obraz, v němž je hravost projevem intimity s Bohem: „Toto praví Boží Moudrost: ‚Hospodin mě vlastnil na počátku svých plánů, od pradávna před svými skutky. Od věčnosti jsem... Když upevňoval základy země, tu jsem u něho přebývala jak nejmilejší dítě, den co den jsem byla jeho potěšením, před ním jsem si v každou dobu hrála, hrála jsem si na okruhu jeho země, rozkoší mi bylo stýkat se s lidmi.““

Kéž nám tedy Boží Moudrost dává příklad – abychom nebrali příliš vážně sebe, ale spíše prožívali vnitřní radost a svobodu, kterou nám dává „hra před Bohem“, a tak „dělali intelektuální apoštolát“ třeba i s houbičkami na nádobí.

Pavel Gábor SJ

Zastáncem vyloučených

Jezuité se od samého počátku věnovali službě lidem vytlačným na okraj společnosti. Již první spolubratři, kteří se shromáždili kolem sv. Ignáce, navštěvovali útulky či špitály, ošetřovali nemocné a starali se o opuštěné. Sociální otázka v řádu znovu zesílila po 2. vatikánském koncilu, kdy byla neoddělitelně spjata se šířením spravedlnosti v tomto světě. V naší provincii se na sociální apoštolát zaměřil i Marek Janás, který o sobě dal nedávno vědět během nepokojů na severu Čech.

Marku, v poslední době ses několikrát veřejně zastal Romů v rámci neblahých událostí na šluknovském výběžku a v Břeclavi. Co tě k tomu vedlo?

Předtucha, že většinová společnost bude jednat stádovitě a na základě principu kolektivní viny. Nový Bor na Šluknovsku, kam jsem se spolu s P. Františkem Líznou SJ vydal, poukázal na to, jak je nebezpečné spojovat společenskou frustraci z menšin se zneužíváním sociálních dávek. U pochodu obyvatel Varnsdorfu k bytovnám, kde místní Romové žijí, jsme již nebyli. Přesunuli jsme se totiž do Rumburka, kde nakonec k žádným nepokojům nedošlo. Dvě následující zářijové neděle jsme tyto události sledovali již jen prostřednictvím médií a přímých svědků, kteří varnsdorfským Romům pomáhali a byli s nimi v těchto vypjatých situacích.

A co další mediálně sledovaná kauza v Břeclavi?

K břeclavským událostem mohu říci jenom to, že se mi od začátku nezdál způsob, jak onen mladík své zranění na veřejnosti vysvětloval. Osm let jsem vyrůstal v břeclavském okrese a nikdy tam Romové tak brutálním způsobem žádného člověka nenapadli. Zmíněný mladík nebyl okraden, a když jsem si pozorně četl rozhovory jeho matky, měl jsem pocit, že za tím vším je někdo, resp. něco jiného. Reakci některých médií a Břeclavanů ponechám bez komentáře. Jen doufám, že si odpovědní lidé v médiích nebo účastníci neblahého pochodu sáhnou do svědomí. K hrozícímu lynčování nevinných spoluobčanů v Riegrově ulici nakonec bohudík nedošlo.

V Břeclavi jsem si uvědomil nebezpečí užití principu kolektivní viny. Poučné bylo poslouchat některé lidi, a to i nejbližší kamarády a kněze, jak ono zra-

Marek Janás SJ (vpravo) při jednání na provinčním setkání na Svatém Hostýně
(Foto archiv)

nění komentovali. Většina z nich svými pohledy a názory bohužel prozradila své protiromské nálady. Útěchou mi byly menšinové názory několika známých, kteří v té době nepodlehli emocím nebo předsudkům.

Znáš zblízka situaci romské menšiny, v nedávné minulosti jsi například připravoval skupinu Romů na svátosti a máš zkušenosti s pastoračním úsilím na tomto poli. Jak hodnotíš zapojení Romů do společnosti v České republice? Kde vidíš největší úskalí a výzvy?

Každá komunita Romů v naší republice má svá specifika. Všechny romské rodiny mají svou historii. Dostatečně zblízka jejich situaci ještě neznám. Mohu-li se vyjádřit, jak jsou Romové zapojeni do společnosti, tak mohu pouze říci, že my jim to neumožňujeme. Většina je diskriminuje. Ženu Romku jako pomocnou sílu do kuchyně málokterá restaurace vezme. Nadané dítě se na gymnázium nedostane jenom proto, že je z romské rodiny. Je mu doporučeno zkusit raději průmyslovku nebo učební obor. Když poslouchám, jak Romové o těchto a jiných problémech hovoří, a slyším, jak jim bílá většina hází klacky pod nohy, stydím se za to, že jsem Čech.

V Brně chodíš do několika organizací jako dobrovolník. Jak tě vnímají jako řeholníka?

Nevim, neptám se jich, jak mne vnímají. Nabízím jim především spolehlivost, úctu, vnímavost a citlivost. Občas vyprodukuji nechtěný humor, při kte-

rém se společně zasmějeme. Prozatím je pro mne důležité zůstat na úrovni získání znalostí z oblasti sociální práce.

Pracuješ v nízkoprahovém centru pro lidi bez přístřeší. V čem spočívá činnost tohoto centra a jak se na něm podílíš ty?

Je to denní charitní zařízení, které poskytuje díky sponzorům stravu, výměnu oblečení a možnost vysprchování. Sociální pracovnice tam poskytují odborné poradenství. Jako dobrovolník pomáhám jeden den v týdnu při výdeji jídla a výměně oblečení. Většinu času spolkně poskytnutí existenčních potřeb našim klientům – nasytit je a postarat se o to, aby byli v čistém.

Máš někdy příležitost si s klienty více popovídat?

K hlubšímu rozhovoru se dostanu ve velmi omezené míře. Většina rozhovorů se stočí k tomu, co se právě děje, např. k mistrovství Evropy ve fotbale, nebo k tomu, kde je v Brně možné se zadarmo či aspoň levně najíst.

Jednou jsem měl možnost zajít do hospody, kam chodí pouze bezdomovci. Skvělé místo. Plánuji, že tam budu chodit jednou za měsíc, protože tam mohu získat nejlepší příběhy o životě lidí, kteří se vinou společnosti a lidské chamtivosti dostali na společenské dno. Tam se také můžeš dozvědět o tom, kolik můžeš najít v kontejnerech jídla a že kolem nich krouží stále větší množství lidí. Tam můžeš také nejsnáze zjistit, kolik brněnských bezdomovců nepřežilo letošní zimu. Oficiálně to byli asi dva, neoficiálně dvacet.

Spolupracuješ se Společenstvím Romů na Moravě, kde nabýváš kompetence sociálního pracovníka, a angažuješ se v terénní sociální službě. Co nového ses v této rozmanité dobrovolnické činnosti naučil?

Učím se jak radit lidem, kteří hledají práci nebo bydlení. Začínám těmito oblastmi a rád bych se stal poradcem v případech zadluženosti a státní sociální podpory. Od lednových vládních reforem je tolik úředního a administrativního zmatku, že to ještě nějaký čas potrvá, než se vůbec zorientuji, jaký sociální úřad mám vlastně doporučit.

Terénní sociální práce je ještě v plenkách. S jednou kolegyní, sociální pracovnicí, jsme byli v několika ubytovnách, kde žijí Romové, abychom jim poskytl informaci o tom, že občanské sdružení Společenství Romů na Moravě poskytuje sociální služby. Prozatím zdokonaluji svůj způsob komunikace a přemýšlím, zda vypomoci i v oblastech, které se týkají volnočasových aktivit pro romskou mládež. Potřeb je tolik, že kdybych se rozhodl dělat všechno, výsledek by byl nulový.

Jeden slovenský salesián o vyloučené lokalitě prohlásil, že je „zemí zaslíbenou“. Je to výstižné, protože cokoli člověk začne dělat, bude to jenom dobře. Mnoho pro většinovou společnost automatických věcí je pro romskou populaci něčím, na co prostě nedosáhnou. Lze se tedy angažovat kdekoli, například trénovat mládež na travnatém fotbalovém hřišti, učit děti hrát na hudební nástroj nebo vytvořit v dané lokalitě park s písковиštěm a houpačkami pro matky s dětmi.

Neměl bych zapomenout ani na to, že pravidelně navštěvuješ několik pacientů v psychiatrické léčebně, čteš s nimi Bibli a modlíš se s nimi. Co tě k této službě přivedlo a čím tě obohacuje?

Na začátku byla prosba P. Lízny, zda bych mohl navštívit v léčebně jednoho mladého muže, kterému ošetřující lékařka doporučila četbu Bible. Dnes mluvím se dvěma až čtyřmi lidmi, kteří o toto biblické setkání projevují zájem. Jedná se o lidi, kteří pociťují někdy strach, často však bezmocnost. Někteří z nich také potřebují bojovat o to, aby byli vůbec druhými uznáni jako lidé. Do své životní situace se mohli dostat vlastní vinou, někdy je do ní mohli dostat jiní lidé.

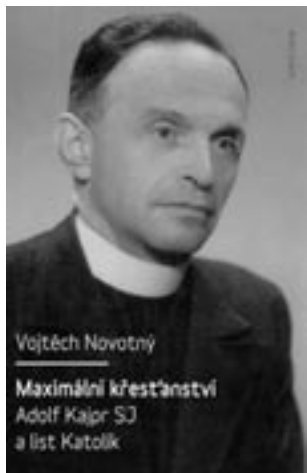
Vybírám narativní biblické příběhy, které mohou mít společného jmenovatele s jejich životem. Např. Jákobův boj s andělem, který může být interpretován také jako boj se sebou samým. Když teď hovoříme o Davidovi, Saulovi a Samuelovi, překvapuje mne samotného, kolik nových pohledů získávám i já, např. na Jónatanovu matku a její vztah se Saulem. Čím více si podobných nepatrných zmínek o biblických hrdinech a antihrdinech při společné četbě všimneme, uvědomím si, že Bible je opravdu inspirována Bohem, protože se týká i dnešních lidských otázek, hledání, zmatků, nadějí a důvěry.

Připravil Jan Regner SJ

Marek Janás (nar. 1971) pochází z Havířova, vyrůstal na Pálavě. V roce 1998 vstoupil do jezuitského řádu. Absolvoval dvouletý noviciát v Kolíně a pak tři roky studoval filozofii na Vysoké filozoficko-pedagogické škole Ignatianum v polském Krakově. V letech 2003–2005 působil na Ukrajině a pak v období 2005–2008 studoval teologii na Centre Sèvres v Paříži. Teologická studia dokončil na CMTF UP v Olomouci, kde také studoval na Vyšší odborné škole Caritas. Zaměřuje se na sociální apoštolát.

Maximální křesťanství

Vojtěch Novotný
Maximální křesťanství
Adolf Kajpr SJ a list Katolík
 Praha, Nakladatelství Karolinum 2012
 ISBN 978-80-246-2047-3

Stěží bychom si mohli představit lepší poctu životu a dílu jezuitského kněze Adolfa Kajpra, než je tato recenzovaná monografie. Přináší charakteristiku této výjimečné osobnosti, zprostředkovává jeho prorocké vize, jeho neustálé hledání.

Publikace je rozdělena do šesti částí. První tři postupně představují život Adolfa Kajpra, list Katolík, který

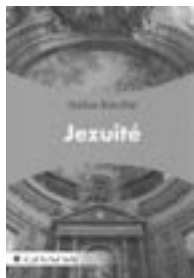
tento jezuita redigoval, nebo jeho komentáře ke vztahu křesťanství a společnosti. Čtvrtá část nabízí pozoruhodný vhled do Kajprových statí a komentářů, jeho názory na nacismus, dobu věznění v koncentračních táborech, perzekuci ze strany komunistické zvěle a neustálé výsledky, které vedly až k jeho úmrtí v Leopoldově v roce 1959. Poslední dvě části pak přinášejí bibliografii Adolfa Kajpra a zmíněného periodika Katolík. Nechybí ani bohatá obrazová dokumentace.

Monografie ukazuje, že Kajpr vynikal nezvykle pronikavou intuící a schopností velmi pregnantně analyzovat či glosovat aktuální dění. V mnohém jeho myšlenky dosud nezastaraly a mohou být i pro nás dnes velmi cennou inspirací.

Autor s velkou pečlivostí a důsledností prostudoval vše, co se o této osobnosti české církve dalo najít. Prošel a zpracoval velké množství materiálů, které dosud ležely ladem na policích archivů. Pro čtenáře poskytuje jeho práce velmi cenný způsob, jak lépe porozumět oné převratné době, které byl Adolf Kajpr přímým svědkem.

Jan Regner SJ

Anotace

Stefan Kiechle
Jezuité

Praha, Grada 2012
ISBN 978-80-247-3913-7

Spirituální teolog, dlouholetý novicmistr a aktuální provinciál německé řádové provincie Stefan Kiechle vydal v roce 2009 útlou brožuru, která měla za cíl v kostce představit jezuitský řád. Vychází také v češtině. Na jejích stránkách se můžeme postupně seznámit s historií vzniku a rozvoje, řeholními pravidly a současným působením Tovaryšstva Ježíšova. Autor se přitom snaží odpovědět na některé zažitě předsudky, i proto zřejmě názvy kapitol formuluje jako otázky. Dobrý dojem bohužel trochu kazí zcela nevyvážená Doporučená literatura v češtině, která neobsahuje řadu základních pramenů o jezuitském řádu na našem území, a naopak odkazuje například na pavědecké Tajné dějiny jezuitů.

Gary Smith
**Vracejí se s písní
Hledání Boha s utečenci**

Praha/Kroměříž, Triton 2011
ISBN 978-80-7387-441-4

Autor v knize popisuje své šestileté zkušenosti z práce se súdánskými utečenci v severní Ugandě. Nejde o sociologickou sondu, ale především o niterný vhled do života samotných uprchlíků. Publikace vznikla na základě deníkových zápisků, které doplňují přetištěné dopisy, útržky vzpomínek a záznamy rozhovorů, a dává tak velmi citlivě nahlédnout i do svébytného způsobu domorodého chápání křesťanství. Jezuitský misionář tak vzdává hold prosté víře a obdivuhodné síle lidí, kteří žijí v nejistých podmínkách uprchlických vesnic na severu Ugandy. Kniha mimo jiné upozorňuje na humanitární katastrofu a na dlouholeté lidské utrpení, které zůstává poněkud stranou mediálního zájmu.

Zprávy

Praha

■ Poslední červencový den si jezuité každoročně připomínají zakladatele svého řádu sv. Ignáce. Při této příležitosti se konala večerní slavnostní bohoslužba ke cti tohoto významného světce celosvětové církve v pražském kostele sv. Ignáce na Karlově náměstí. Pozvání přijal také profesor spirituality z olomoucké teologické fakulty Michal Altrichter SJ, kterému připadla úloha poutního kazatele. Ve své promluvě se vrátil k události Ignácova mystického prožitku v La Stortě a spojil ji s biblickými úryvky, mimo jiné se setkáním proroka Eliáše na hoře Chorebu. Bohoslužbu doprovodila Mozartova proslulá Korunovační mše a několik dalších skladeb v provedení Svatoignácského sboru, orchestru a sólistů. Po mši svaté následovalo tradiční pohoštění na dvoře a v zahradě jezuitské komunity.

■ Mezinárodní skupina mladých lidí, studentů a absolventů vysokých škol se ve dnech 2. až 9. září sešla v Praze a turistům z celého světa nabízela bezplatné komentované prohlídky chrámu Nejsvětějšího Salvátora. Na akci, kterou pořádala Česká provincie Tovaryšstva Ježíšova, Akademická farnost Praha a Vysok-

koškolské katolické hnutí Brno, přijelo 14 účastníků z Itálie, Česka, Slovenska a Německa. Mezinárodní projekt Živé chrámy vznikl v prostředí italské jezuitské pastorační mládeže. Jeho cílem je zprostředkovat návštěvníkům kostela duchovní poselství sakrálního prostoru a tak jim pomocí památek křesťanského umění zvěstovat evangelium. Prohlídky tohoto typu pravidelně nabízejí skupiny mladých lidí formovaných v duchu ignaciánské spirituality. V Praze se tato akce konala již podruhé.

Svatý Hostýn

■ Na nejnavštěvovanějším poutním místě v naší zemi se konaly oslavy stého výročí korunovace svatohostýnské sochy Panny Marie. Hlavním dnem byla sobota 18. srpna, kdy proběhla slavnostní bohoslužba za účasti řady biskupů z domova i ze zahraničí. V neděli 19. srpna pak vystoupil Teatr Víti Marčíka a konal se koncert Václava Hudečka a jeho přátel.

Hostýnské korunky byly před sto lety pořízeny ze sbírek věřících z domova i z ciziny. Korunka na soše Panny Marie má vpředu vyrytý nápis „Zůstaň Matkou lidu svému“. Je ozdobená 27 diamanty, 546 perlami, 148 rubíny, 138 smaragdy, 113 safi-

ry, 21 topasy a 47 opály. O něco prostší korunka na hlavě sošky Ježíška je osazena 30 rubíny, 20 velkými aduláry a 5 topasy. Stojí na ní nápis „Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi“.

Velehrad

■ Na počátku měsíce září byly v prostorech Velehradského domu sv. Cyrila a Metoděje otevřeny dvě vzájemně se doplňující výstavy. První z nich s názvem Slovanický unionismus představuje veřejnosti unionistické snahy v Evropě v 19. a v první polovině 20. století, s Velehradem jako jedním z důležitých center tohoto úsilí o sjednocení křesťanů. Autorkou výstavy je Anežka Kindlerová ze Slovanské knihovny v Praze. Druhá výstava Velehrad poutníků připravená Petrem Hudcem pohlíží na Velehrad jako na poutní místo. Dokumentuje vznik a proměny velehradské poutní tradice v dějinách. Vsazuje do širších souvislostí rovněž realizaci stavební obnovy velehradského poutního areálu v rámci projektu Velehrad – Centrum kulturního dialogu západní a východní Evropy.

■ Odborný seminář mladých teologů z českých zemí a Slovenska na téma Cyrilometodějská tradice a jubileum 2013 se konal ve dnech 2.–4. září 2012. Pořádala ho Katedra pastorální a spirituální teologie Teologické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci ve spolupráci s Centrem Aletti v Olomouci a Římskokatolickou far-

ností Velehrad. Akce nabídla přednášky, workshopy a prezentace studentů a pozvaných hostů.

Nairobi

■ Na začátku července se v Nairobi konala 70. kongregace prokurátorů. Zahájena byla v pondělí 9. července po ranní mši, které předsedal generální představený Adolfo Nicolás. Koncelebrovalo s ním bezmála sto delegátů z celého světa. Podle Konstitucí Tovaryšstva Ježíšova se kongregace prokurátorů svolává každé čtyři roky. Jsou to zástupci jednotlivých řádových provincií, kteří podávají zprávu o stavu ve svém regionu generálnímu představenému. Do keňského hlavního města byla kongregace svolána poprvé. Jezuitský řád tím chtěl vyjádřit fakt, že africký kontinent se pro něho stal jednou z nejdůležitějších pastoračních priorit. Za českou provincii se akce zúčastnil P. Josef Stuchlý, který byl zvolen prokurátorem na provinční kongregaci v lednu tohoto roku.

Milán

■ Ve věku 85 let odešel 31. srpna odpoledne kardinál Carlo Maria Martini, někdejší milánský metropolita. Poslední dny trávil v jezuitském domě v Gallarate na severu Itálie a v Jeruzalémě. Pohřeb se konal v pondělí 3. září v milánské katedrále Narození Panny Marie. Tam byla rakev vystavena už od sobotního večera. Více než dvě stě tisíc lidí se přišlo naposledy rozloučit se zesnulým, který vedl ambroziánskou arcidiecézi dva-

advacet let a sedm měsíců, v letech 1980–2002. Zádušní bohoslužbě předsedal současný milánský arcibiskup kardinál Angelo Scola.

Papeže zastupoval kardinál Angelo Comastri, který na začátku obřadu posledního rozloučení přečetl osobní poselství Benedikta XVI. Rakev s ostatky zesnulého byla pak uložena v levé boční lodi milánské katedrály, pod oltářem nesoucím kříž sv. Karla Boromejského. Tento dřevěný krucifix nesl milánský světec při kajícím procesí za milánské morové epidemie před více než čtyřmi staletími. Kardinála Martiniho doprovodilo na jeho poslední cestě více než dvacet tisíc věřících.

Tchaj-wan

■ Emeritní biskup tchajwanské diecéze Paul Shan Kuo-hsi zemřel. Významná osobnost čínské církve, díky níž si křesťané ve své zemi vydobyli velké uznání, naposled vydechl 22. srpna ve věku 89 let. Jezuitský kardinál pocházel z čínského Puyangu, diecéze Taming. Zvláštní důraz kladl na mezináboženský dialog, především s buddhizmem. Velmi dbal i na kněžskou či laickou formaci nebo na charitativní díla. Katolická církev na Tchaj-wanu si vydobyla uznání právě svou péčí o potřebné a o ty, kteří se ocitli na okraji společnosti.

Jubilea

P. Robert Kunert	Olomouc	1. 11.	55 let v Tovaryšstvu
P. Josef Čupr	Kolín	9. 10.	40 let v Tovaryšstvu
P. Jan Palacký	Brno	21. 12.	75 let

Srdečně blahopřejeme

Seznam podporovatelů od 28. května do 16. srpna 2012

MUDr. Ivan Říha, Prachatice; Jana Vlachová, Uhřínov; Anna Palová, Frýdek-Místek; Karel Nový, Praha; Karel Palata, Kelč; Nadace Dobré dílo sester sv. Karla Boromejského, Praha; Miloslav Popelka, Jalubí; Alžběta Korpasová, Havířov; Alois Juráň, Valašské Meziříčí; Ing. Václav Benda, Brno; Josef Mléčka ml., Uherské Hradiště; P. Jan Kubát, Rožná; Ing. Jiří Thomas, Šilheřovice; Jan Flodr; Sestry Římské unie řádu Sv. Voršily VDF, Jiřetín pod Jedlovou; MUDr. Vladislav Klener; Mgr. Tomáš Šenkyřík; MUDr. Milan František Růžička, Kadaň; Marie Nováčková; Marie Vyhánková, Horní Dunajovice; Jaroslava Kalinová, Brno; Jitka Malcová; Vladislav Barták, Praha; Marie Zachovalová; Petr F. Durna, Brno; Jaromír Polepil; Jan Říha; Jaroslav Vašíček, Brno; Zdeněk Locmovský; Ing. Jiří Holík, Šternberk; Karel Gleisner, Mladá Boleslav; Karel Pazourek.

Všem dárcům upřímně děkujeme